

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
2 iunie st. v.
14 iunie st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 22.

ANUL XXVII.
1891.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Câștigul moral.

— Impresiuni dela o adunare. —

(Monolog.)

Cetit-am în diare apelul călduros,
Ca ômenii cu carte, poporul cel de jos,
Toți cei ce vreu cu rêvnă cultura românească,
Să vie la adunare, cu drag să chibzuască,
Că cum să dăm nainte! Cetindu-l, mi-a plăcut,
Că 'n urmă se trezește ș-acest ținut tăcut...

M'am dus și eu îngrabă, ș-acolo am găsit:
Domni, dômne, domnișore, popor însufletit;
Trecuți cu brâne roșii, notari, și avocați,
Proprietari și dascali, toți bine îmbrăcați,
Și dame 'n eleganță, gătite ca de bal,
Iar câteva purtară costum național;
Têrancele, țêranii, de nuntă toți și tôte,
Belșug și stare bună zării pe domni și 'n glôte.
Vedând aceste tôte, simțiam o veselie,
Credând că unde este atata bogăție,
De sigur se va face culturei nôstre mult,
Căci numai neamu-acela trăește care-i cult...

Și iată ia cuvântul un domn și ne propune
S'alegem președinte; și 'ndată 'ncep să sune
De-odată doue nume, atât de 'nverșunat,
De s'a vèdut că doue partide vechi se bat;
Doi protopopi de frunte erau ce-i candidase,
Unul cu plete 'n cefă, celalt cu barba rasă.
Uimit gândiam că decă ș-acum se 'nfocă, ôre
Ce-o fi de-aci 'nainte, când scopuri mișcătore
Vor naște la discuții?! Și șteu me bucuram,
Șciind că 'nsufletirea ridică ori ce neam.
Ș-un glas puternic strigă: »Să fie amândoi!
Iar obște consimțese. La nime ca la noi!
Și ei ocupă locul; cel mai bêtân se scôlă,
Surprins de cinstea mare, cu vocea sa domolă,
Ne ține-o cuvântare, pornind dela Adam,
Dă 'n vremuri negurôse, vorbind de Jafet, Cham,
De frunză și de ierbă, numai de-aceea nu,
Ce-i scopul adunării. Și după ce tăcu,
Ia vorba cel mai tiner, răspunde 'n limbă alêsă,
Incepe chiar din Roma, a lumii 'mpêrătêsă,
La Romulus și Remus, la marele Traian,
Vorbește de strâmoșii, cărora Stan și Bran,
O spune cu mândrie, li-s vrednici următori...
Ca viforul pe mare, ce tună până 'n nori,
A izbucnit de-odată un foc de »Să trăească!
Entuziasmul crâncen eră să nu sfêrșescă;

Pe urmă inse totuș mereu se limpedi,
S'au pus și secretarii și 'n ordinea de di
Cestiunea culturală vini să se desbată....

Acu-i acu! gândisem cu mintea mea 'nsetată,
Acum o să urmeze o viuă discuțiune,
Mulțime de propuneri, tot practice și bune,
Menite să ridice cultura din popor,
Vorbiri inflăcărâte, cari inimei dau sbor,
Ce 'nalță 'nsufletirea și pungile desfac...
Dar ce-i? N'aud nimica, de-odată-s muți și tac,
Chiar nime nu ia vorba, tăcere de moment.
Presidiul, cum vede că vorbitori nu sânt,
Intrebă decă obște primeșce unanim
Propunerea programei? Și toți respud: »Primim!
Acestia, cum se pare, n'au datina de fel
Să facă multe vorbe, ci tac și fac cu zel.
Prea bine. Toți românii de s'ar purtă așa!
Căci șteu sosit-a vremea, ca 'n loc de-a declamă
Tot vorbe 'nflorilate, să 'ncepem în sfêrșit
A și produce fapte, ce 'nalță-un neam strivit!...

Ș-o listă se deschide și membrii se invită
Să sprigine și 'n faptă propunerea primită!
Trei-patru scriu îndată o sumă ôre-care,
Al cincile amănă, al șesele nu are,
Al șeptele va strînge de-acas'o listă lungă,
Al optăle se scusă, că tēcă și că pungă,
Al nouăle dă fuga, dar este prins în dos
Și scrie-se în listă de silă bucurios,
Al decelea atunci deschide punga sa,
Când află că 'n diare și el s'a publică...
Iar alții mai »cu minte« reciți de 'nsufletire,
Ies unul câte unul, să scape de plătire;
Doi tineri aprigi inse se duc în urma lor,
Ținând o vênătore de ômeni prin popor,
Și decă prind pe unul, mi țî-l aduc cu fală,
S'ajutore și densus cultura națională,
Chiar nime nu remâne neprins sêu nendemat,
Dar truda tot nu scôte prea mare rezultat.
Când nu se mai găseșce la pungă nici o cheie.
Măreța adunare în urmă se incheie.
Și ambii președinții țin câte-o cuvântare,
Lungi cât o di de vèră, vorbind de zelul mare
Al tuturor! Un altul le mulțumeșce lor
De tactul fin. Ș-atuncia domni, dômne și popor

Scot iar o »Să trăiești!« Și ies cu toți din sală . . .
 Eu stam pe gânduri triste, căci tréba culturală
 Ce s'a făcut aicea, părea o parodie :
 Puține fapte 'n silă și multă gălăgie !
 Atât a fost dar totul la ce ne-am adunat ?
 Așa lucrăm când scopul ni-i mare, neamănat ? ! . . .

Și desgustat de tóte, voiam să plec incet,
 Când vine óre-cine, me chiamă la banchet.
 Flămând, me duc cu densusul ș-ajung la cárcima mare,
 Ce-acuma se numește »Otelul Neatérnare.«
 Acolo dau de lume de doué ori mai multă
 La mesele 'ncárcate ; ea dusă chiar ascultă
 Pe-un vorbitor ce ține toast cu frase mari,
 Și 'mbetă mîntea 'n ómeni, stérnind aplăuse tari ;
 Iar după densusul alții, vr'o dece-douézeci
 Se 'ntrec unii pe alții in vorbe largi și seci . . .
 Pe mese intr'aceste s'aduc neconținut
 Butelci cu vinuri scumpe ; dar când e de plătit,
 Un domn ce 'n adunare nici nu s'a prezentat.
 Plătește tóte, tóte . . . Ci iac' un alt bărbat,
 Ce ne-a fugit de-acolo, se supără și spune
 S'aducă iar atâtea, dar vinuri mult mai bune,
 Șampanie, căci densusul voește să plătescă,
 S'arate cum petrece elita românescă . . .
 Și altul, apoi alții vreu un banchet domnesc,
 Prin droia de toasturi butelcile pocnesc . . .
 Iar lăutarii cîntă de dragoste și jale,
 Nălțând insulfetirea la vérfuri epocale . . .
 Alt domn, ce 'n adunare a dis că n'are bani,
 Ia un tăier ș-adună parale la țigani ;
 Și nimeni nu se scusă, nu trebuie 'ndemnare,
 Toți șciú c'ar fi rușine să nu dea fiecare ;
 Deschid portfoiul iute și toți așteptă gata,
 Tăerul se și umple de bănci cu ridicata . . .

»La joc ! la joc !« s'aude strigând un june 'n úșe,
 Și câțiva tineri plécă, punéndu-și toți mînușe.
 Mai mulți rămân la mese. Sătul de-atâte vorbe,
 Me duc și eu in sală, desgustul să-mi absórbe
 Frumșetea femeiescă și dansul românesc.
 Se jócă Ardeleana, joc mândru, pitoresc
 Și plin de poesie ! Dar mai că n'o cunosc :
 Nu-i tact, nu-i foc, nu-i farmec ; ci ropot, tropot, trosc,
 Ca cei ce n'o prea jócă și nu li-i îndemănă . . .
 Dar după moda nouă petrecerea română
 Incepe cu-Ardeleana, și densusii fac așa . . .
 Ci mult nu pot s'o ducă, și prind toți a jucă
 Un vals și iată 'nvie, au aripi la picioare,
 Și 'ntr'un vârtej feeric, gândești că vreu să sbóre . . .
 Și jócă, jócă 'ntruna străine, românești,
 Acele bine, aste să nici nu le privești ;
 Me 'ntorc dar dela ele la mândrele costume,
 De care mi se spune că-s românești anume ;
 Sînt pistrîțe, 'mpenate, au vél, mărâmi și flori,
 Privesc cu bănuelă mulțimea de culori ;
 Nu șciú de-s populare, dar șciú, durere, bine,
 Că cele ce le pórta vorbesc tot limbi străine . . .

Destul ! Scărbit de cele ce mi se 'nfătoșară,
 Cu trenul mai de-aprópe pornii acasă iară . . .

A șeptea și 'n gazete dau de-un raport in care
 Citesc, că adunarea, chiar peste așteptare,
 A reușit prea bine. »Căștig material
 N'a fost prea mare, inse e mult căștig moral . . .«

Avem séu ba folóse din astfel de-adunare :
 Birtașul, croitorul e sigur cumcă are !

Iosif Vulcan.

Momente istorice.

Cap III.

Publicarea diplomei din 20 octobré 1860 Cum a fost întimpinată de cãtră popóarele monarchiei.

§ 7. Magnații din ambele părți ale monarchiei plásmui-
 tori ai noúei consitúțiuni octroate.

Stadiile prin care a trecut concepțiunea și nașce-
 rea noúei consitúțiuni austriace au remas mai
 mulți ani un secret de inaintea popórelor, le-au
 cunoscut numai prea puținii din regiunile supreme
 ale societății, și de nu ne înșelăm, noi românii
 am ajuns la cunoșcința acelor secrete mult mai
 târziu decât alții. De aici se esplică și unele confu-
 siuni și pași nesiguri făcuți din partea noátră.

Cel puțin acuma după 31 de ani să ne uităm
 și noi in dosul vélului tras la o parte de cãtră alții
 dela dualism încóce.

După închiderea sesiunii senatului imperial in
 29 septembrie, aristocrații conservativi din feudalii de
 peste Laita ținuseră tot in Viena câteva conferențe
 secrete, cu scop de a se invoi asupra unor principie
 și maxime de stat, pe care să se pótă redactá o con-
 sítúțiune, care să convină aristocrației din ambele
 părți ale monarchiei, să se facă și unele concesii
 liberale la celelalte clase ale locuitorilor, la propriul
 popor. Atunci nu s'au putut invoi la nimic, din cauza
 că mai vértos ministrul Agenor Goluchovski și alți
 câțiva se opuneau la pretensiunile dualistice ale un-
 gurenilor.

Intre acestea monarchii se invoiseră ca să se
 deschidă un congres la Varșavia. Impératul Francisc
 Iosif avea să plece nesmintit in 21 octobré. Față cu
 acel congres erá dorința sa supremă și fórte legitimă,
 ca alacerile interne ale monarchiei să remáe cât se
 póte mai bine regulate și páciuite.

Cu câteva zile mai inainte lure chiamați dela
 Ungaria la Viena iute, pe neașteptate, grafii George
 Apponyi fostul cancelar, Dessevffy, George (nu lului)
 Andrassy, baronu Sennyey, dn G. Majlat, Gr. Széchen
 erá pe atunci ministru imperial. Acesta primind pe
 numiții aristocrați, le spuse că acum cestiuinea restau-
 rării drepturilor vechi a devenit cu totul seriósă și
 fórte urgentă, deci să se apuce de lucru. Oligarchii
 ceho-germani încá erau de față. Adoptară cu toții de
 voie de nevoie ca temelie a noúei consitúțiuni prin-
 cipiul individualității istorice-politice, adecá restaura-
 rea autonomiei tuturor țérilor monarchiei in dreptu-
 rile politice pe care le vor fi avut până in 1848 séu
 mai de inainte, cu escepțiunea acelor drepturi, prin
 care se asigură suveranitatea unui imperiu, acestea
 să fie rezervate unui parlament și unui guvern cen-
 tral. Așa : atâtea diete câte țéri séu individualități
 istorico-politice și un parlament central. Lucrară și
 și nópte, iară conferența lor din urmă ținu de séra
 dela 9 până diminéta la 7 ore. Pe lângă testul di-
 plomei mai compuseră vreo douézeci așa numite chi-
 rografe séu scrisori de mână cãtră ministrii și cãtră
 nou numiții cancelari și alți demnitari, pe care tóte
 monarchul avea să le subscrie inainte de plecare,
 precum s'a și întéplat. Intr'aceea chiasmaseră și pe
 br. Nicolae Vay cel prea bine cunoscut noué din 1848,
 după aceea condamnat și chiar mai de curénd scá-
 pat din prinsóre, unde státuse din cauza patentei re-
 ligionare. Abiá sosit, br. Vay fu și chiebat prin un
 adjutant la Majestatea Sa. »Voiești să faci patriei
 dumitale un serviciu important ?« »Sînt supusul Ma-
 jestății Tale.« — »Ești numit cancelar al Ungariei.«

Audiența scurtă, dară cu atât mai impunetóre
 și semnificátóre de adevérat triumf pentru unguri,

cea ce însuș Majestatea Sa a constatat dîcînd apoi cîtră cardinalul Scitovski : Ōn a nyertes (dumneata ai cîștigat) ; cîci adecă acel arhiepiscop primate in anii din urmă lucrase fôrte mult in Viena și in Peșta pentru restaurarea drepturilor țerei.

Acēsta fu nașcerea diplomei și a puilor ei, precipitată și pôte tocma pentru aceea plăpîndă ca pruncii de 7 luni.

Presupunem cā lectorilor mai inaintați in ani le este cunoscut atāt testul acelei constituțiunii octroate, cāt și celelalte acte impērătești, de care aceea trebuia să fie insoțită, cāci tôte s'au publicat nu numai in limba originală germană, ci și in alte nouē (9) limbi și dialecte ale monarhiei in sute de mii de esemplare, care anume pentru Transilvania s'au tipărit și sancționat in 300 de esemplare cu subscripțiunea proprie a Majestății Sale in 1863, spre a se împărți la tôte municipiile, la membrii dietei și la arhivele publice alătura și cu patenta din 26 februarie 1861, despre care vom tractă mai la vale. Cu tôte aceste noi vom adaoșe și acelea douē acte mari de stat la călcăiul acestui volum, ca lectorii să le aibă de indemănă, iară posteritatea să cunoscă acelea drepturi, pentru care au luptat părinții lor și să judece in cunoșcința de lucru. Acilea scōtem numai simburile diplomei.

In manifestul impērătesc cu care se anunță o epocă nouă, adecă delăturașe sistemii absolutistice și intrarea in viața constituțională, se dîce, cā acum a incetat necesitatea de a mai concentra strîns tôte puterile statului la un loc, precum a trebuit să se facă in urma luptelor din 1848. Deci Maj. Sa luând in considerațiune dorințele descoperite in senatul imperial inmultit, a decis a emite o diplomă regulătore a afacerilor publice ale monarhiei. După acestea diploma ține, cā garanțiile de existență și de putere a monarhiei austriace stau numai in respectarea instituțiilor și drepturilor istorice avute din vechime ale țerilor din care este compusă monarhia, care drepturi inse difer mult. Acelea drepturi istorice au să trecă prin reforme cerute de timpul modern : deci se proclamă :

Egalitatea tuturor supușilor (locuitorilor) inaintea legii ;

Esercițiul liber al religiunii garantat ;

Calificațiunea de a se aplică in funcțiuni oricine, nu mai este condiționată dela pozițiunea socială și dela nașcere ;

Datoria tuturor, fără nici o esecpțiune, de a servi in armată și a plăti impositiele statului ;

Iobăgia, adecă șerbitutea feudală remâne desființată ;

Linia de vamă dintre țerile propriu austriace și dintre Ungaria casată.

Așā cu acestea puncte ale diplomei se declară din nou desființată tōtă superioritatea claselor privilegiate, feudali, aristocratice, care până in 1848 călcău pe cerbicea celorlalte clase.

Aceștea premise, monarhul provocāndu-se la sancțiunea pragmatică ca tractat de stat incheiat in-tre Carol VI și in-tre țerile monarhiei, trece la definițiunea și circumscrierea potestății legislative, precum urmēzā :

I. Dreptul de a da, a schimbă séu a șterge (abrogă) legi îl va esercită monarhul numai cu conlucrarea dietelor și relative cu a senatului imperial. Acest senat (parlament central) se va compune din membrii de ai dietelor ; numărul lor îl va decide monarhul.

II. Obiectele de legislațiune, drepturi, datorințe, interese comune tuturor țerilor monarhiei vor fi desbătute și legiferate in parlamentul central, iară acele au să fie :

Monetăria și tot ce concerne creditul statului ;
Vămile și afacerile comerciale ;

Principii după care să fie fundate și organizate băncile de credit ș. c. l.

Principii pentru inființarea de poște, telegrafii, căli ferate ;

Regularea pe viitor a datorinței de a servi in armată (lege de asentare) ;

Votare de impositie nouē, creșcerea celor esistente și mai ales a prețului sării ;

Contragere de imprumuturi nouē, convertirea unora, vinderea, prefacerea, hipotecarea dominiilor statului ; in fine esaminarea bugetelor statului, votarea lor, controla finanțelor și punerea in evidență a rezultatelor bugetului in fiecare an.

III. Tôte celelalte obiecte de legislațiune cāte nu sînt rezervate in p. II legislațiunii centrale, vor fi de competența dietelor provinciale și anume in țerile corōnei ungureșci in sensul consituțiilor vechi, istorice, iară in celelalte provincii conform unor statute, care se vor compune de aci inainte.

Așā pentru dietele provinciale erau să remāe ca obiecte de legislațiune : administrațiunea politică cu tôte ramurile ei, justiția peste tot. cultele religiōșe și instrucțiunea publică cu tôte aședămintele de cultură națională și religiōșă, regularea de riuri, drumuri, agricultura cu silvicultura și in general tot ce nu erā să cadă in sfera legislativă a parlamentului central.

Acel cuprins al diplomei din 20 octobree ne presentă oșcșum o icōnă de țeri confederate pe vecie cu un guvern central cāt se pôte de bine provēdūt cu mijlōce de consolidare ; le remānea și țerilor o sferă de activitate politică, de autonomie legislativă, care in comparațiune cu absolutismul lāsă popōrelor un mare grad de libertate in țerile locuite de ele. remāneau inse lipsite de atributele esentiale ale suveranității.

Dintr'odată cu diploma apărură in 21 oct. cāteva denumiri nouē pe lāngă a lui Vay. General br. Sokcevic croatul remase ban al Croației. Br. Franc. Kemény (șchiopol) fu numit cancelar al Transilvaniei la Viena. Acești trei bărbați de stat luară misiunea de a restaură fiecare in țera sa, adecă in »individualitatea istorico-politică» intrēga sistemă și organism feudal așā precum esistase acelea până in 1848, prin urmare ei aveau inainte de tôte să arunce pe tōți funcționarii absolutismului din posturi și să așede in locul lor pe alții dintre pāmēntenii fiecārei țeri. Să-și facă cine pôte o idee despre acel chaos, care a urmat. Mai multe mii de funcționari ai statului, partea cea mai mare a lor căsătoriți, aruncați pe strade, fără nici-o culpă a lor și fără ca să șcie in dîile de intēiu care va fi sōrtea lor și unde au să ajungă ei in cel mai de aprōpe viitor.

George Barițiu.

C u g e t ă r i .

Mēsura urei este iubirea. Pe cāt este ea de inaltă, pe alāta este ura de adāncă.

*

In-tre femeile care nu se pot suferi, tōdēuna trebuie să fie un bărbat.

*

Despotismul este o putere care paralisează la om activitatea creerului.

*

Pentru tinēr prietenia bētrānului este un atestat de purtare corectă.

Cornelia Emilian.

*

Dragostea Româncei.

(In descânțece.)

Gntre mulțimea datinilor moștenite la poporul nostru, mai puternice rădăcini au prins descânțecile. Acest ram de credințe, păstrat de femeia română în sinul poporului, este atât de adânc săpat, încât este cu neputință a-l desrădecina séu cândva prin vitregitatea timpurilor a-l stérpi. Femeia română, la ori ce neajuns obvenient în familie, recurge la descânțec dela care așteptă ea sanarea reului și întorcerea spre bine. Fie că în familie este turburată pacea și liniștea, fiind capul familiei predat unei patimi, fie că trebile casei nu merg spre bine ori unul séu altul din familie este bântuit de vre-o bôlă care mereu pe neașteptate rôde la rădăcina fericirii casnice, fie că fata ori feciorul din casă ajungând vârsta de a ieși și ei în lume sânt reu vânduți, disprețuiți ori chiar batjocoriti de semenii lor, mergând la joc fata nu este jucată, de unde apoi închepă în gura lumii și nu se mai pôte mărită; feciorul, vrând părinții a-l insurá, în tot locul unde pețește, află ușa închisă.

Acésta mare grijă pentru fecior séu fată — ca ieșind în lume să fie bine vânduți, să fie iubiți și căutați de tótă lumea, cu un cuvânt să fie tuturora dragi — o are mama. Ea indeplinește acésta »facere pe leac« séu singură acasă, séu *murea știutóre* (vrăjitoarea).

Cu altă ocaziune am descris descânțecile usitate la diferite bóle;¹ acuma în cele următoare voi tractá despre descânțecile de dragoste, acărur dîle de descântat mai cu leac sânt bobotéza, pașcile și Sân-Georgiu, precum și fiecare duminică tineră. (Duminica primă după lună nouă.)

I. În ziua de bobotéza mama luând unsóre, se duce și o pune sub pivă (trésc) ce va pocni prima dată la începerea slujbei mari (liturghie) dicând: cum se vestește, cum resună și pocnește asta pivă, așa să fie N. vestită să se pocnescă în lume despre densa în tóte casele

La tóte mesele
Prin obóre (curte, ocol),
Prin ogóre,
Pe la joc,
Peste apă peste foc,
Peste țeri și peste mări.

După ce piva a pocnit, se ia unsórea și se păstréză până la pașci. Pe séra de pașci legându-se în o cârșoră, se légă sub aripa cocoșului din curte și se dice: Cum cocoș din aripi o pâlăpăit²,

lumii pașcil' o vesti,
din somn toți s'or pomeni,
la biserică'or veni
și cu toții s'or veseli,

asă să fie N. vestită, de tótă lumea iubită.

Diminéța luându-se de sub aripa cocoșului, se pune la brâu și mergând ocolește (incungiurá) biserică la înviere.

Acésta unsóre apoi se păstréză în casă peste întreg anul, ungându-se cel ce voește a fi iubit și vânduț când merge la joc ori locuri publice din ea pe sprincene, pe dosul mânilor și decă tocmai fata a pus pe cineva ochiul, de se pôte respectivului să-i ungă din acésta unsóre o haină care nu se spélă.

II. La Sân-Georgiu des de diminéța fata ori feciorul luând o uiagă (glajă) se duce și ia din un loc unde se imbină 2 ape, trei linguri de apă și le pune

¹ A se vedé în „Familia“ din anul 1889.

² Mișcarea aripilor înainte de cântat o numește poporul „pâlăpăit“.

în glajă, trei linguri din un loc unde se 'ntorce apa (vir) și trei linguri din un vas cu apă scos în curte la améd, ca uitându-se cel ce vrăjește în el, să se vedă și să vedă și sórele dicând: Cum ved sórele, așa să fiu vânduță, și cum lucește pe cer sórele, așa să lucesc eu la N.

Apa din glajă o puue apoi în un blid pe care-l aședă în vatra luminii puind în el trei flori curate din trei grădini, trei jordițe de salcă care aplecate fiind dela trunchiu, au fost legánate de apă, în credința că precum s'au bătut acele în apă, așa N. să se bată după N.

În blid se pune nițică sare, pită și când clopotul trage pentru prima dată la liturghie, luând din blid florile cu jordițele, descântă:

Cum trage mărținosul la sare,
Flămândul la mâncare,
Setosul la apă,
Cum nu pôte lumea fără pită, fără sare,
Făr lumină, făr mâncare,
Cum s'au bătut jordițele în apă,
Diua nóptea

Cum au înflorit aste flori în grădină: așa să tragă, așa să nu pótă fi făr de mine N. și să fiu la N. și la tótă lumea vânduță, înflorită, frumoasă și dragăstósă.

Se pune apa de nou în glajă cu tóte agrediențele și se păstréză câteva dîle, din care, cel ce voește a fi iubit și vânduț în fiecare diminéța se spélă pe față stropind și casa proprie din lăintru și din afară.

III. În duminica tineră diminéța, cel ce voește a fi dragostos, se duce la rîu și acolo dice:

— Bună ziua rîu de rouă.
— Să fii sănétósă
N. frumoasă.
— Dar ședți pe scaun de argint!

— Nu am venit să șed, ci am venit să me speli — luând în mâni apă, se spélă pe față —

pe față, pe brațe,
de uriciuni, de făcături,
eu să fiu vânduță și să fiu căutată
de toți tinerii și bétrânii.
Eu doi ochișori, ca doi lucéferiori
în doué buchite ca doué rujite.
Dar vréstnicile mele să fie coșniți spurcate
În pari aninate,
Mături deslegate
În gunóe lăpédate.

Când plécă dela rîu, lapédă cu mâna dreptă peste umérul drept apă de 3 ori, iar cu mâna stângă odată peste umérul stâng, dicând: Nu lapéd apa îndérét, ci lapéd uriciunile, făcăturile de pe mine puse, îndérét, napoi și să remân curată, luminată pe pământ mândră curată.

Maidan, în maiu 1891.

Aurel Iana.

Unii ómeni se ved mari vânduțu-și umbra.

De câte ori rêsfoește cineva cartea vieței tale, de atâtea ori adaugă în ea câte ceva străin de tine.

Creerul este flórea trunchiului seu, dar nu toți trunchiului au seva trebuitóre ca să rodéscă flórea.

Când ai perdut un lucru, găsești avantajile sale.

Întrebuințéză astfel tinerețea, ca să remăe ceva și bétrănețoi.

MAREŞALUL MOLTKE.

Sufixele *esti* și *iste* în numele de localități românești.

(Urmare.)

În mai multe locuri am arătat și voi mai arăta, că este (aisdae) s'a aspirat în heste, — că h trece în g și în v, — p. e. hen la celți bătrân, vén la ung. bătrân, vechiu.

Aneristos un lacedemonian la Herodot și nepotul seu, la acesta și la Thucidide. Numele arată că precede dela un oraș, — an, apă, er mare și ist locuință, sat, oraș, os om; de a fost localitatea pe năitime, an însemnă: stâncă.

7. Sufixul *osta* și alte forme.

Aosta oraș în Italia sub muntele Bernhard, — din a deal, osta=iosda, locuință. Ostheim, vechiu Astheim localitate, ost locuință, heim némt, tot aceea. Venostae oraș în Noricul vechiu, Aigosthenae, oraș în Megaris după Xenophon. Megaris a fost țera la munți, pentru acesta aig (celt. aighe) însemnă deal, osthe=iosda sat, locuință, — n din na, loc și ae ômeni, locuitori. Aigaion oraș la Hesiod muntele Jela de pe insula Creta. Aigaion (cu omega) un uriaș în 100 de mâni; uriașii au nume de munți. Eunostos port la Alesandria, după Strabone; eun=ean=an apă; — osto locuință. Eunostos a fost și numele unui rege de pe insula Cipru. Rodosto (turc. Sek sur Dag) oraș în vilaietul Edirne (Adrianopol); rod=deal, osto oraș, locuință; dag turcește însemnă deal.

Aoste și Aouste sate în Franția, — Rosost sat în Spania, Olost sat în Spania; Marostica oraș și district cu vinuri bune în Italia; Zamost și Zamositie sate în Bucovina. Radostin sat în Moravia. — Galinduste, Santiuste și Yuste sate în Spania, — Oust sat și canton în Franția; Prahusta loc și oraș în vilaietul Salonichi: Thuste și Thouste oraș și sat în Galiția.

Nume geografice în Ungaria și Ardeal.

1) Sufixul *este*.

Serveste sat în comit. Caraș-Severin; ung. scris Szervesty. Jeszte și Jeszta numit și Gestite sat în comit. Gômör. — Gestita și Gestete sat în comit. Gômör. Geszte sat în comit. Nyitra, Gesztely sat în comit. Zemplin. (Geste și Gestel 2 sate în Franția).

2) Sufixul *esti*.

În comitatul Caraș-Severin sunt: Dobresti, Leucuesti, Radmanesti, Tergovesti, Balosesti, Băsesti, Bătești, Botinesti, Botesti, Branesti, Draxinesti, Forăsești, Grisești, Hanzesti, Nemeșesti, Poganesti, Romanesti, Tomesti, Jupănesti, Jurești, Dragomirești, Herendesti, Pogănesti, Dubești, Sintesti, Temeresti, Delinesti, Zgribești, la olaltă 28. — Ungurii le scriu fără i din capăt, p. e. Dobrest, dar în limba românilor se aude apriat Dobresti. Acest i din capăt există în sufixul esti, — esty.

În comitatul Hunyad, séu Uniădórei sunt: Baresti, Dumesti, Cobesti, Carmazinesti, Micanesti, Petresti, Tamașesti, Prihodești, Tatarești, Bulzești, Căzănesti, Danulești, Dumesti, Glodgilești, Godinesti, Fizești, Tatarești, Tomesti, Ciulești, Bucești, București, Craciunesti, Costești, Ludești, Martinesti, Feresti, Popesti, Cosesti, Mihalești, Stăncești, Radulești, Vulcești, Baiești, Coroiești, Macești, Malaiesti, Cherniești, Pancinesti și Totesti. — La olaltă 40. Aceste numiri în Magyar Korona helység névtára sunt scrise cu sufixul esd, — dar la unele sunt puse și românește, cu est séu esty. — Comitatul Caraș-Severin și al Uniădórei zac în vecinătate și sunt locuite mai numai de ro-

mâni, astfel dară 68 de nume geografice au sufixul esti, ca pe un teritor. În comit. Aradului Madrizesti, Mustesti, Nadalbesti, Prezesti, Corbesti, Pernesti, Temeșesti, Vinesti, Banesti, Budesti, Bugesti, Cohesti, Ionașesti, Cristesti și Mermesti, 15 locuri.

În comitatul Bihariei sunt: Gurbesti, Telchesti, Elești, Bieniști, Cumanesti, Buntesti, Țigănesti, Dragonesti, Gurbesti, Nimoiești, Pociavalești, Decanesti, Dusești, Cherpești, Corbesti, Crancești, Topești. Barzești, Baresti, Herzesti, Carpenesti, Colești, Urzești, Segesti, Sêrbești, Dobresti, Rotarești, Terpești, Albești, — la olaltă 29. Am cerut și lista comunelor diecesei, ca să ved cum sunt scrise, — și unele sunt scrise cu esti, altele cu esci, firește fără atențiune la adeverata pronunțare în esti.

În comitatul Făgăraș e Zernesti. În comitatul Clușului sunt: Checești, și Chetesti. În comitatul Nagy Küküllő Cetatea de Baltă, Cheresti, Segesti; în comitatul Timișórei sunt Dragoiești și Kövesd, Cuvesd, la români Cuvesdia. — În alte comitate ungurești, afară de Kövesd de vr'o câteva ori, numiri geografice cu esd, est, séu esti nu se află, — deci sufixul esti e românesc.

3) Sufixul *istea* și *iste*.

Lapiste (ung. Lapistya) sat în comit. Clușului (veđi Laphiston); Hradistya (=Gradistea) sat în comit. Neograd între slovaci.

În iste, în comitatul Caraș: Birliste, Comoriste, Gêrliste, Macoviste. În comit. Uniădórei: Grudiste, Seliste și Almás Seliste. În Biharia 3 Seliste; în comit. Kis Küküllő: Iegeriste; în comit. Sibiu: Seliste; în comit. Timișórei: Srediste, în comit. Maramureș 2 Seliste.

Între Slovaci: în comit. Neograd, Nedelistye, — în comit. Nitra: Hrachovistye, Hradistye, Ôrvistye, — și cumea tye ung. nu e: ce, — în comit. Nitra se află și Hradist, Sobolist, Vradist.

4. Sufixul *estia*, *estie*, *istie*.

Orestia oraș în comit. Huniădórei, ung. Szászváros, săsește Broos. Baranistie sat în comit. Timișórei cercul Cuvin; Isbistie în cercul Bisericei-Albe.

În Bucovina se află numele aceste: Berbestie, Bobestie, Cadabestie, Chlivestie, Galanestie, Stanestie, Tereblestie și Theodoristie.

5. Sufixul *ostie*.

Monorostie sat în comit. Arad, cercul Radna.

Returnând la sufixul: asdia și osdia, în Racasdia și Homosdia din comit. Caraș, și combinând sufixele estia, estie, ostie, cari sunt de o origine și de o formă, trebuie să aflăm, că și sufixele asdia și osdia sunt românești.

Cătră sufixele esti și isti se află adause și alte sufixe: Herestyén (Heresten) 2 sate în comit. Bars, originea Erete, — Selistióră și Kristyor (Cristiora).

Popisty nume familiar sub nr. 2 în Bosoviț, — așa eră scris în cartea fundală.

(Va urmă.)

Dr. At. M. Marienescu.

Timpul spelă tôte durerile cu lacrămile nenoro-ciilor.

*

A vorbî reu de ceialaltî este a se spovedî singur.

*

Femeile își completéză sentimentele cu suris și cu lacrămi.

„Craiu Nou“ in Lugos.

— La 15, 18 și 21 maiu st. v. —

Se știe cât de mult a stăruit fie-iertatul Ciprian Porumbescu până încă eră în viață, ca această operă a sa să fie reprezentată în Bucovina, de unde eră și densul și — nu a reușit. — Neînțelegerile iscate între elementele din Cernăuți, capabile de a purta roiele din piesă, — au zădărnicit reprezentarea plănuită, — cu atât mai mare este acum meritul harnicilor diletanți români din Lugos, cari la inițiativa dlor dr. George Dobrin, dr. Demetriu Florescu și dr. Petru Cornean, — au izbutit ca această operă a lui Porumbescu, — destul de grea pentru diletanți, — să fie jucată aici cu un succes neașteptat.

După Brașov, unde „Craiu Nou“ a fost jucat nemijlocit sub conducerea lui Porumbescu*, (dar și acolo iar cu o parte din puteri conlucrătoare recviate din Lugos) și după Oravița, unde opereta s'a reprezentat sub conducerea dlui dr. Vuia, — a fost dată Lugosului să se delecteze la vederea și audirea acestei opere originale, drăguțe, de un caracter pronunțat românesc.

Nu voi întreprinde să fac analiza amănunțită a acestei lucrări de artă; las acesta pe seama celor mai pricepători decât mine în de-ale compozițiilor musicale și în de-ale dramaturgiei. — De și nu me îndoesc, se vor găsi și cu această ocazie, de acei super-intelepți, cari își vor spinteca firul de păr în șapte, și departe de a face o critică drăpă, numai să arate cât de mari pricepuți sânt ei, vor și să spună câte și mai câte în contul compoziției; spirite, incapabile de a produce singure ceva de dai Dómne, restornă cu multă sete cu susul în jos ceea ce alții înaintea lor au fost mai vrednici, mai puțin comodi, au grăbit a termina, a face, — și a face bine!

Se vor găsi, sigur, colțați de aceia, cari mai vartos din principiu — nu tocmai acasă — nu vor să admită ceva, vor peroră cu multă încredere în cunoștințele lor scurte în spaț că: „entare ori cutare pasagiu din „Craiu Nou“ e monoton, ba că nu e bine armonisat, ba că nu e tocmai pe tocmai original, — ba că nu e decât o reminiscență din Offenbach, — ba că cealaltă e reminiscență din romante și opere italiene. — și mai știu eu câte vor afla. — Opinia publică, nepreocupată de „super-intelepțimii și „ambitiții personale“, ori „lingușiri impuse“ va și intra a cui parte e cântarul dreptății și al adevărului mai greu.

Și ca opiniei publice să i se pōtă da posibilitatea în a aduce sentință asupra meritului cauzei din cestie, voi încercă să inregistrez aici cele întemplate în Lugos, unde am avut fericirea să petrec cu plăcerea cea mai mare câtva timp în mijlocul simpatizilor zeloși diletanți români, exprimându-mi totodată dorința de a pute allă acesta și în alte părți și orașe locuite de duch românesc.

Opereta „Craiu Nou“ a fost jucată de trei ori, în 15, 18 și ieri în 21 maiu st. v.; în toate trei serile plăcerea publicului s'a manifestat prin aplausele viforose, precum și prin donarea buchetelor multe și frumoase.

Publicul eră pe deplin încântat de cântecile delicioase și corurile foarte precis instruate.

* Eróre. Ciprian Porumbescu a murit la Stupca în 6 iunie n 1883; iar opereta lui „Craiu Nou“ s'a reprezentat la Brașov numai la 10/30 august 1883.

Red.

Dșora Alma Major, o gingașă copilă brunetă, încă în cea mai fragedă etate, și-a luat rolul în serios, întocmai precum se și pretinde dela ori și ce ființă inteligentă și conștiințioasă la începerea unui lucru serios, și încă în solo-ul din primul cor ca „Dochița“ adresându-se cătră lună „craiu nou“, a uimit publicul cu mișcările-i de un naturel plăcut și cu vocea-i atât de puternică — deja la această etate; are o voce de o sonoritate rară și în acelaș timp emisiunea vocii foarte ușoră.

Drăgălașă a fost atât în duetul comic cu bētrănul „ispravnic“, care bucuros și-ar fi încălțit bētrănețele la focul viu din ochisorii ei ca murele, pe când ea destul la înțeles îl absolvă de această plăcere, spuindu-i că: „de geabă mai rupe la păpuci“ fiindu-i drag: „ca sarea în ochi“, — precum și în duetul vesel cu „Bujorul“ ei! pe care-l desmērdă cu cuvinte ca „puu de smeu.“

O țărăncuță răpitoare și totuș modestă, — s'o sorbi cu privirea! În valsul intercalat apoi: „Te-ai dus iubite“ a avut ocazie a-ș desfășură întreg talentul cu care atât de darnic a inzeștră-o natura. — Și pentru toate prestațiunile ei a fost frenetic aplaudată din partea publicului.

Domnișora Lucia Vlad ca „Anica“ a fost asemenea o apariție foarte drăgălașă, elegantă și mai mult sentimentală, cum părea că și mai bine i se potrivește caracterului ei. — Cu vocea-i dulce ca mierea și simpatică, precum numai dela un ânger se pōte aștepta, atât în scena „deșteptării“ unde este adusă de flăcâii țărani din pădure pe pat întocmit în pripă din frunziș și brad, urmată de poporul compătimitor cât și de „dragul ei Leonaș“ care se vedea a fi foarte adânc mișcat de mōrtea iubitei sale „Anică“; — escelat apoi și în actul al II-lea, schimbată fiind de noua ei prietenă „Dochița“ în haine țărănești, cu deosebire în romanța atât de duioasă și mișcătoare: „În aste haine așa simple“ urmată de câteva tacte de horă ce mergea la inima omului; — domnișora Vlad a fărmeceat publicul; „bravo“-uri isbucniră și strigăte de: „să trăiescă“, acompaniate de aplause sgomotoase, — căroră apoi le urmă câte un buchet frumos.

Forțe mult a plăcut dl dr. D. Florescu „Leonaș“ cu vocea-i plăcută de tenor și cu jocul seu elegant și înfățișarea-i distinsă, tot așa și tinerul G. Palcu, ca „ofițer de jandari“ care încă are o voce plăcută, — când îi dă drumul cum se cade. — Dl Tuculia cu mimica-i comică reușită, ca „ispravnic“ — voinicos, cu sînul plin de arme, dar fricos și inspăimântat de cele douē mătăhale — a contribuit mult la ilaritatea publicului.

În fine dl dr. Dobrin ca „moș Corbu“, — ca să me folosesc de espresia fōiei maghiare din localitate — „dintre bărbați ocupă rolul prim, personificând pe bētrănul moșnég sătean într'un mod neașteptat, precum și cu vocea-i rară de bas, care ar servi cu cinste ori și căru actor“, — a plăcut publicului foarte mult. Țărăncuțele coriste erau care de care mai frumoase, de nu șcieai pe care să-ți pași ochii.

Corurile au fost toate bune, se vede că au fost studiate cu multă ingrigire.

Meritul dlui diriginte Schwach e cu atât mai mare, cu cât, mi se spune — că mulțămită aședămintelor și mijlocelor culturale românești din părțile astea — o mare parte din acești coriști încă nu au avut ocazie să primescă o instrucțiune musicală sistematică. — Și totuș reușita a fost deplină, își părea că ai înainte-ți actori rutinați și nu diletanți.

Solistele și soliștii au fost peste așteptare. — Tot așa și orchestra încă a avut o reușită bună.

Indiferentismul pēcātos ar nimici ori și ce nădejde de a arată lumii cine e românul, decă au cu-

getat serios aceia cari s'au exprimat că: »nu vor să mai jöce teatru, cât trăesc», »că neplăcerile cu cari au să se lupte sînt prea mari» că . . . mai ştiu eu câte.

Dacă tot aşă ar fi gîndit şi vrednicii noştri străbuni la întreprinderea unor lucruri vrednice de ei, putere-am noi öre mäsura distanţa mare care ne-ar despărţi de popörele culte?

Pöte cineva ajunge la »bine» şi »frumos» făr măcar să dee de rădęcina reului? Ş-apoi đisa: cine nu cunoşce amarul, nu pöte apreţia dulcęta.

A fost românul destul timp în poziţia celui cu: »lasă-me, să te las», acum ar fi timpul să dăm în töte întreprindędele mai des semn de vieţă, şi luptând cu bărbăţie contra reului, cu cea mai mare nepăsare să păşim peste greutăţi, căci numai aşă vom putę ridică nimbul iubitelui nost neam românesc, numai aşă vom putę da expresie vie darului cu care ne-a înzestrat mama natură, precum: artei, poeziei, estetice etc.

Cunoscęndu-ne însine durerile şi neajunsurile, n'ar trebui să luăm în sęmă personalităţile şi ambiţiile personale, căci acelea — după modesta mea părere — între noi hotărît n'ar avę loc.

Acolo, unde luptă neînţelegerea cu sărăcia, nici gröpa nu e departe.

Alţii, străinii, căroră le stă în putinţă pe alte căi nu atât de spinöse să creeze aşedăminte precum: fond pentru reuniuni de femei etc., mai pot da mână şi cu neînţelegerea, noi inse nu, nu, căci noi numai prin produceri, prin documentarea talentului românesc putem ajunge la aşă ceva, şi multe alte cari ar fide dorit, precum: biblioteci populare, tipărirea compoziţiilor musicale alui Porumbescu şi de tot multe altele, — delectând cu o cale şi publicul contribuitor.

La buna speranţă că zelosii diletanţi români din Lugos, ca şi acum şi în altę dăţi, vor arătă străinilor ce talent posede românul, nu me pot reţine a nu-i lăudă, a nu-i premări, — a nu-mi exprimă deosebita bucurie ce mi-au căusat-o prin producţia lor, prin opereta originală românescă.

*

În cele doue seri din urmă, opereta a fost cedată de comedia într'un act: »Recept contra söreilor», pe care dömnă Sofia Vlad-Radulescu a avut amabilitatea să o localizeze şi să-o întocmescă pentru diletanţi, care piesă a ţinut publicul dela început până la sfęşit într'un ris continuu. — În deosebi dl dr. George Dobrin a escelat în rolul »Drului Cotescu» — lacom după »titluri şi decoraţii».

Cu jocul seu fin şi preceugat din scena unde face declaraţie »sócrei nr. 2», unde începe cu a-i pipăi pulsul şi termină cu exclamarea de iubire prefăcută: »Paraschivo» »chivalanco!» — ar putę fi pus alături cu cei mai buni actori comici.

Nu mai pe jos eră şi însaşi acęstă »sócră» — »Paraschiva» — dömnşóra Elena Deutsch (română după mamă) care a fost förte plăcută prin gesturile ei potrivite, şi de minune bine a predat scenele »sócrei indignate, insultate.» — Dşóra Maria Cobilaş, o frumösă brunetă, ca: »sócră nr. 1» surprinsă, zăpăcită, confusă de declaraţiile de amor ce sbárnăiau prin aer» — förte bine şi-a jucat rolul, până în sfęşit. — Dşóra Alesandrina Ianculescu, o frumuseţe răpitöre, în un rol, nu mare, dar care förte bine i se potrivea, a fost o apariţie gentilă pe scenă. — Dl dr. Marcu la rëndul seu a fost un bun »iubitor confus», care numai prin fälia de pepene a adus aminte iubitei sale de prima întęlnire a lor, şi eră peste sęmă zăpăcit pân' la clarificarea situaţiei.

Împreună cu dl dr. Cornean ne bucurăm şi noi că Pa scăpat Dşeu de cele doue söcre, de cari avea

atăt de mult respect, şi de lupta sa cu risul ce-înăbuşia în decursul jocului.

Fiecare dşóra primi câte un buchet. — În töte trei serile a fost bine cercetat teatrul.

Public român din alte părţi am putut observă pe: dna şi dl George Radulescu (farmacist) din Buda-pesta, dnele Oncu şi Pop din Arad, mai mulţi dni din Timişóra şi Caransebeş şi preoţi din giur.

Şi acum incheiând acest raport, đic încă odată: »Onöre bravilor diletanţi români din Lugos, onöre şi cinste tuturor dömnelor, dömnşörelor şi dömnilor cari ne-au causat acęstă deosebită plăcere şi la revedere

Un trecător.

Sesiunea generală a Academiei Române.

— În 1891. —

IX.

Sedinta din 14/26 aprilie. Se dă cetire raportului dlui Gr. Stefanescu, secretarul secţiunii ştiinţifice, prin care arată că secţiunea a decis a propune să se publice în Anale lucrarea: »Note relative la conjunctiva granulösă» de dr. N. Manolescu. Propunerea secţiunii se pune la vot şi se primeşce.

Se procede la a doua votare asupra propunerii comisiunii premiilor de a se acordă premiul Năsturel-Herescu dlui Gr. Stefanescu pentru cartea »Curs elementar de geologie.» Resultatul votului este: 13 voturi pentru, 8 contra. Dl preşedinte anunţă, că propunerea neintrnind majoritatea de doue treimi, urmeză a se supune la a treia votare în şedinţa viitoare.

Dl Gr. G. Tocilescu citeşce raportul seu despre scrierile dlui A. Naum »Versuri şi Traduceri.» Se procede la vot asupra propunerii de a se acordă dlui Naum premiul Eliade-Radulescu. Resultatul votului este: 10 voturi pentru, 12 contra. Dl preşedinte anunţă, că propunerea de premiere s'a respins.

Dl G. Bariş dă cetire raportului seu asupra cărţii dlui G. G. Meitani: »Studii asupra Constituţiunii Românilor din 1 iulie 1886» fasc. 13 şi 14.

Dl Gr. G. Tocilescu đice, că lucrarea dlui Meitani este destul de voluminösă. Ori cine o citeşce din punctul de vedere curat ştiinţific, vede că ea este făcută pentru publicul cel mare, care nu voeşce să se instruescă, ci să petrecă. Observă că o jumătate din carte nu este decăt' reproducerea celeilalte jumătăţi. Dsa recunoşce munca autorului, dar scrierea nu merită să fie respătită de Academie cu un premiu.

Dl Haşdeu đice că scrierea dlui Meitani are 14 fascicule, cari au eşit în intervale de mai mulţi ani; de mai multe ori ea a fost presintată la premiile Academiei, iar dl Bariş a fost totdeuna raportor şi în toţi anii a propus să i se acorde un premiu, cu reserva ca acel premiu să se dea când cartea va fi terminată. Acuma s'a prezentat sfęşitul lucrării şi nu se pöte face abstracţiune de cele petrecute în anii trecuţi. Dl Tocilescu a făcut o aspră critică cărţii dlui Meitani şi a făcut citaţiuni dintr'ęnsa, spre a dovedi că este lipsită de valöre. Acest fel de critică pöte fi förte periculösă, când se face cu intenţiunea de a dovedi defecte cu ori ce preş. Dl Tocilescu a spus, că autorul se repetă; dar acęstă greşelă — decă este greşelă — nu este a dlui Meitani, ci a constituţiei; intr'adevăr sînt în constituţiune articoli depărtaţi unul de altul şi förte inrudiţi; este deci natural ca autorul în esplicare să se repete. Dl Tocilescu a đis, că cartea dlui Meitani nu este de innaltă sciinţă, ci de petrecere; dar decă ar

fi așa, acesta ar fi cel mai mare merit, pentru că ar fi de mare folos ca cetățenii să citească de petrecere comentariile asupra constituțiunii. Intr'o carte pentru publicul cel mare trebuie ca lectorul să fie scutit de trimiteri dela un fascicol la altul, fiind mai practic a repetă cele trebuincioase fără a intrerupe lectura. Ori câte ar fi pasagele repetate, ele pot fi cel mult o fasciculă, iară celelalte 13 sunt o lucrare originală făcută cu o stăruință vrednică de laudă și care merită să fie respătită de Academie cu un premiu.

Dl V. Maniu dice, că dl Tocilescu s'a pus pe un teren foarte familiar dsale: de a critica cu ori ce preț. Dcă ar fi criticat ca jurist scrierea dlui Meitani, ar fi vorbit despre fondul ei, despre sistema cu care a comentat constituțiunea și despre ideile emise intr'ênsa și nu s'ar fi mărginit să arate numai, că unele pasage sunt repetate. Scrierea dlui Meitani are o necontestată valoare și de aceea dsa se unește cu propunerea de a i se acordă premiul.

Se pune la vot propunerea de a se acordă premiul Eliade-Radulescu dlui G. G. Meitani. Resultatul votului este: 13 voturi pentru, 11 contra. Dl președinte anunță, că propunerea urmază a se pune unei noue votări în ședința viitoare.

Dl Gr. G. Tocilescu citește raportul seu asupra scrierii dlui C. G. Disescu: »Curs de drept public român. Drept constituțional.« Vol. I și II.

Dl Hașdêu observă, că raportul dlui Tocilescu este compus într'un stil inflorit, ceea ce consideră ca un mare defect în scrierea dlui Meitani și că este făcut cu o deosebită plăcere. Dl Disescu este profesor în România, își face cursul la o facultate românească și pentru studenții români; trebuia deci să dea studenților români o lumină vie asupra vechiului drept constituțional român. În cartea dsale înse puțin cât se află despre vechile instituțiuni românești, este tot ce pôte fi mai slab. Găsim într'ênsa câte ceva despre instituțiunile tuturor popórelor, francezi, germani, americani până și despre chinezi; partea românească înse, care eră esențialmente necesară, este în cartea dlui Disescu de o slăbiciune extraordinară. Cartea este cursul stenografat, pe care dl Disescu îl face din obligațiunea sa de profesor; ea nu este o lucrare sistematică și metodică, după cum ori cine este în drept a se aștepta. Din prefață se vede, că lecțiunile tipărite au fost stenografiate de un student, căruia dl Disescu îi mulțumește că a introdus în carte un capitol. Nici un învățat care se respectă profund, n'a îndrăznit a prezenta nu la premiile unei Academii, dar nici publicului, un curs stenografiat. Când unii învățați ș-au publicat lecțiunile, ele s'au fost scrise dinainte cu liniște și concentrare s'au fost revizuite, completate și corectate pe urmă; nici unul nu le-a publicat după notele stenografice, cari reproduc mai mult s'au mai puțin lecțiunea improvisată.

Se pune la vot propunerea de a se acordă dlui C. G. Disescu premiul Eliade Radulescu: Resultatul votului este: 5 peniru, 19 contra. Dl președinte anunță, că propunerea s'a respins.

Dl B. P. Hașdêu citește raportul seu asupra scrierii dlui I. Gherea »Studii critice« și a dlui I. L. Caragiali »Teatru« și »Năpasta.« Raportorul propune a nu se acordă premiul nici unuia. Drept motivare dl Hașdêu face analiza critică a ambilor scriitori. Întîu combate pe dl Gherea, că s'a ocupat și cu niște scriitori cari trăesc și a căror activitate literară încă nu e încheiată. Apoi se ocupă mai mult cu dl Caragiali, imputându-i tendențe antinaționale, căci scóte din societatea română numai tipuri inmorale. Într'ega opiniune publică română s'a indignat când Brociner a persiflat în »Nunta din Valeni« pe români; e bine, diferența între Brociner și Caragiali este nu-

mai aceea, că cel dintîu e jidan, al doile — român.

Dl G. Sion pe cât aprobă și se unește cu dl Hașdêu în ce privește conclusiunea raportului seu asupra scrierilor dlui Caragiali, pe atîta nu împărtașește părerea espusă despre cartea dlui Gherea. Studiele acestuia pot să aibă unele defecte; Academia înse este chieamată a judecă mai întîu calitățile scrierilor pe cari are să le examineze. Numai așa au lucra conform cu ideia marelui nostru donator Năsturel-Herescu, care dice în testamentul seu, că premiul să se dea scrierii celei mai bune care va fi apărut în cursul anului. Cartea dlui Gherea are însemnate merite, ceea ce a făcut că ea a avut în public un mare succes, iar corpurile legiuitoare au acordat autorului împămîntenirea. Dsa stăruiește ca Academia să-i acorde premiul.

Dl I. Negruzzi dice, că ar fi o nedreptate față cu tinerii autori, dcă Academia ar rămâne sub impresiunea cuvintelor dlui Hașdêu. Dsa crede că Gherea și Caragiali sunt scriitori de mare merit și cu mult talent și că ei vor lăsă o dungă luminosă în literatura română. Dl Hașdêu face imputare dlui Gherea, pentru că, ca și dl Maiorescu, s'a ocupat în criticile sale de operele scriitorilor în viață; dar așa au făcut mulți din cei mai mari critici literari, ca Lessing. Tocmai acesta este meritul criticilor mari, că pëtrund în sufletul scriitorilor, fără a se lăsă să fie rătăciți de alte considerațiuni. Asupra dlui Caragiali judecata dlui Hașdêu a fost pré aspră. Dl Caragiali este un scriitor de mare talent și un om foarte învățat. N'ar face de loc desonore ca să fie premiat de Academie. Una din piesele sale a obținut pe scenă cel mai mare succes, pe care l'a obținut o piesă românească. Academia nu pôte să se ție departe de spiritul public. Tinerele generațiuni recunosc și apreciează meritele acestor scriitori. Premiarea ori căruia dintr'ênsii va fi aprobată de public, precum va fi desaprobată Academia, dcă le va refusă premiul. Dl Hașdêu a fost nedrept de aspru cu dl Caragiali, când îi impută că nu este un creator de tipuri, ci un individ pe care îl reproduce așa precum l'a vădut. I s'a făcut imputarea, că nu a ales din societate tipuri bune, ci numai rele, dar tot așa a făcut și Molière. Societatea își are elementele sale rele, și artistul pôte alege tipurile cari convin pentru compunerea sa.

Dl D. Sturdza se unește cu părerea dlui Hașdêu, pentru motive pe cari mai ales Academia trebuie să le aibă în vedere. Represintațiile teatrale trebuie să fie basate pe un fond moral. Scriitorii dramaticei mari ca Shakespeare represintă tipuri de ómeni rei și depravați ca Richard III; dar îi presintă așa, încât să inspire oróre pentru viațile lor. Piesele dlui Caragiali l'au revoltat în tot simțul național, pentru că se potrivesc cu acele făcute de Brociner, de Mitte Kremnitz și de alți străini reu voitori pentru români, cari au tendințe de a denigră tot ce este românesc. Ómeni rei se găesc în tóte țerile, dar se găesc mult mai mulți buni, căci altfel națiunile s'ar descompune repede printr'un fel de putredire morală. Un artist, un poet iubesc adevêrul, frumosul și binele; el nu pôte și nu trebuie să ia elementele rele din societate și a le pune ca tipuri, căci prin acêsta se innegrește poporul, din care sunt luate. Academia are datoria de a nu deprinde pe scriitorii noștri să mîrgă pe acêsta cale, ci mai vîrtos să-i indemne a luă o direcțiune bună și folositoare; iar când se întênesc asemenea defecte, trebuie să căutăm a le îndreptă, nu a le incuragiă. Dl Caragiali are talent, dar ar trebui să-l întrebuinteze în lucrări bune. Academia trebuie să incurageze tot ceea ce pôte să innațe pe poporul

nostru, iar nu ceea ce îl presintă într'un mod reu și nedrept și ceea ce poate contribui la corupțiunea lui. Dsa va votă în contra acordării premiului dlui Caragiali atât ca român, cât și ca membru al Academiei.

Se pune la vot propunerea de a se acordă premiul Eliade-Radulescu dlui I. Gherea. Resultatul votului este : 8 pentru, 16 contra. Dl președinte anunță, că propunerea s'a respins.

Se pune la vot propunerea de a se acordă premiul Eliade Radulescu dlui I. L. Caragiali. Resultatul votului este : 3 voturi pentru, 20 contra. Dl președinte anunță, că propunerea s'a respins.

Dl Gr. G. Tocilescu citește raportul seu asupra scrierilor dnei Smaranda Gârbea »Novele« și »Poesii.« Se pune la vot propunerea de a i se acordă premiul Eliade Radulescu. Resultatul votului este : 5 voturi pentru, 18 contra. Dl președinte anunță, că propunerea de premiere s'a respins.

Dl președinte dă cetire următoarei propuneri depuse la birou :

Subsemnații propunem a se adauge la art. 61 din regulament un ultim alineat cu cuprinsul următor : »Membrii Academiei nu vor pute presintă nici o operă a lor pentru premiere.

(Semnați.) Fălcoian, P. S. Aurelian, Maniu, Bacaloglo, N. Ionescu, Hașdeu.«

Se decide a se pune la ordinea zilei într'o ședință viitoare.

Mareșalul Moltke.

— Veți portretul din nr. acesta. —

Stârșitul lunei lui aprilie a adus națiunii germane jale adâncă. A murit unul din fiii sei cei mai mari, beliducele cel mai renumit al timpului nou, mareșalul Moltke, care ș-a ridicat neamul la trépta la care n'a stat nici odată.

I-am publicat în mai multe rânduri biografia. Notăm numai că a trecut de nouăzeci de ani. Memoria lui va fi vecinică în istoria militară.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Șoiri literare și artistice. Dl. I. L. Caragiali, care va publică într'un volum novelele sale, scrie un roman mare, care va fi intitulat : »Patrie și familie.« Opera intrégă e împărțită în 3 părți, fiecare de sine stătătoare ; partea primă va apăre înainte de anul nou. — *Societatea Românilor-Jună* din Viena ne anunță, că din impregiurări absolut neaternătore de voința sa, e silită să renuncie la editarea albumului proiectat, pe care îl prevestirăm și noi. — *Dl dr. Iuliu Simon*, profesor de teologie în Gherla, publică invitație de abonament la opul seu : »Instrucțiune practică pentru cauzele matrimoniale« cu privire la disciplina ce se observă în provincia bisericescă gr. c. a Blașului. — *In Ateneul Român* din București s'a deschis o expoziție a artiștilor români.

Traiu Românilor înainte de fundarea staturilor naționale. Acesta e titlul unui discurs al dlui dr. I. G. Sbiera, profesor la universitatea din Cernăuți și membru al Academiei Române, cu care în tómnă anului trecut ș-a deschis șirul prelegerilor. Discursul, publicat acum și 'n broșură la Cernăuți, e compus pe basa unei tradițiuni populare, ce a descoperit dl Sbiera în august 1883 la băi în Fundul-Moldovei. Conform acestei tradițiuni, românii au trăit prin ținuturi deosebite, își alegeau din mijlocul lor câte trei

bărbați pe trei ani, care îi cărmuiau, intocmai ca la Romani.

Sorierile lui Eminescu. Cetim în »Universul«, că o societate de literați are intenția să tipărească în ediție poporală, operile lui Eminescu, complete, restabilind textul original. Vor apăre 15 fascicule a 10 bani una. Prima fasciculă va avé portretul marelui poet.

O revistă nouă. Sâmbătă la 1 iunie a. c. v. va apăre la București »Ecolul Săptemânii«, revistă literară, științifică și artistică. Principali colaboratori sânt : Bacalbașa Anton, Badea Pletea, Sc. Cocorăscu, Cordoneanu, Ioan Catina, M. Canianu, Demetrescu Traian, G. A. Dinicu, S. I. Grossman, Giordano, Grigorovici, Gh. din Moldova, Anton Kneisel, Jiquidu, M. Mortzun, Ioan Nenișescu, Ioan N. Roman, Ioan Rusu, N. G. Rădulescu-Niger, Smara, Raul Stavri, Vermont, N. Țincu, Dim. Teleor etc. etc. Revista va apăre odată pe săptămână, cu un portret în fiecare numer. Va publică : critice literare, novele originale și traduse, poesii, cronici literare, musicale, teatrale etc. și curiere științifice, medicale, de modă, biografii de ale scriitorilor noștri contemporani, șciri literare, artistice, șach, partea hazlie, (ilustrată) etc.

Biblioteca tinerimei. În editura societății pentru cultura și literatura română în Bucovina au apărut broșura I. din biblioteca pentru tinerimea română adultă (părți alese din autori români) : O primblare la munți și »Borsec«, de Vasile Alecsandri. Prețul 10 cr. Cernăuți 1890. — Broșura VIII. Toma deșteptul seu învățături pentru sătenii noștri, de Gregoriu Iacobovici. Cernăuți 1890. — Broșura IX. din biblioteca pentru tinerimea română : Manual elementar de igienă după dr. I. Felix, membru al Academiei Române. Cernăuți 1890.

Tóca la urechia surdului. Revista pedagogică »Școala și Familia«, organ al reuniunii învățătorilor români gr. or. din districtul Brașov, a încetat mai de mult, căci »abonații« nu ș-au achitat costul de abonament, ceea ce totodată a produs și ruina micului fond al reuniunii, adunat cu mari greutate. Nu mai puțin decât 1000 fl. sânt și asădi neplățiți. Din cauza acesta, comitetul reuniunii face apel cătră toți datașii, să-și plătescă restanțele.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Șoiri teatrale și muzicale. *Artistul Gabrielescu* în Portugalia cântă cu cel mai mare succes : de currend a debutat în concertul Academiei regale în Colhariz, regele i-a dat decorația de cavaler, Academia diploma de membru onorific. — *Societatea Armonia* din Cernăuți se va reconstrui, componend un cor cu care să cânte în catedrala de acolo liturghia ; în acest scop a făcut apel la damele române de acolo, să intre în societate. — *Dna S. P. Manolescu*, profesoră în Severin, a organizat la 8/20 maiu o serată musicală și teatrală în folosul Ligei române, debutând 24 de copile din Severin.

Reprentații teatrale române în Viena. Joi la 4 iunie societatea dramatică dela Teatrul Național din București, sub conducerea dlui Manolescu, a început reprezentațiunile sale în Carl-Theater din Viena. În sera primă s'a jucat »Hamlet.« Trupa poate fi mulțumită cu aprețările ȃiarelor din Viena, căci fără a o compară cu artiștii dela Burgtheater, critica generală e favorabilă și constată talentul dlui Manolescu, al dnei Romanescu și al dlui Petrescu. Dl Manolescu nu a jucat pe Hamlet conform tradițiunii vieneze, i-a lipsit adâncă melancolie și spiritul posomorit, iar marele monolog l'a declamat cam sec ; dar a fost

consecvent, până în sfârșit și a avut multe momente foarte reușite. Sala a fost foarte slab cercetată. În serile următoare s'au jucat: »Mândrie și Amor» de Ohnet, »Nero» de Pietro Cossa.

Serată teatrală-declamatorică în Beiuș. Studenții cari au depus maturitatea în gimnaziul de Beiuș în acest an școlastic, vor arăta cu concursul mai multor dsoare, sub conducerea dlui profesor Vas. Stefanica, la 22 iunie n., o serată teatrală-declamatorică în curtea ospetăriei opidane, în timp nefavorabil în sală. Venitul curat e menit în favorul bibliotecii societății de lectură a tinerimei studioase. Program: I. »Rusalta» vodevil în 1 act de V. Alexandri. Persoane: Doamna Ionuș Galusecu vechilul moșiei și profesorul școlii din sat, dl J. Șegescu st. mat.; Tachi Resvratescu, subprefect, dl G. Voda st. mat.; Tôder Buimăcilă, vornic în sat, dl C. Meseșan; Susana, nevasta lui, dra Margareta Cașolțan; Vasiliu Veverița, fruntaș, dl V. Papp st. mat.; Georgea de Saftai, dl M. Hasiaș; Un jandarm, dl I. Mureșan; Catrina, țerancă, dra Florica Antal; Safta, dra Eleftera Porescu. Țărani. II. »Copila frumoasă» de Papfiu, poezie declamată de dsoara Veturica Pap; »Despot Voda» dramă istorică de V. Alexandri, decl. de dl C. Abrudan st. mat.; »Sentinela română» de V. Alexandri, poezie decl. de dra Veturia Palade. III. »Vladuțul mamei» comedie în 1 act de Lupescu. Vlăduțul mamei, dl I. Șegescu st. mat.; Sevasta, mama lui, dra Eleftera Porescu; Costica Șoimescu, dl A. Szabó st. mat.; Moș Eftimie, dl C. Meseșan st. mat.; Smarandița, fiica lui, dra Florica Antal. Țărani.

Studenții români din Brașov. Societatea de lectură a studenților dela școlile medii române gr. or. din Brașov a ținut duminică în 26 maiu st. v. la 5 ore p. m. o ședință publică cu următorul program: 1, Deschiderea ședinței, de președintele societății. 2, Wachman: Floricica, cântată de corul studenților. 3, O amintire despre Constantin Negri, disertațiune de Const. G. Ionescu. 4, Denza: Ochi albaștri, solobariton, Corneliu Comanescu. 5, V. Alexandri: Fragment din »Ovidiu»: act. V. Declamarea de Ioan Bordea (Ovidiu) și Corneliu Comanescu (Ibis). 6, Beriot: Andante tranquillo din concert VII., pentru violină cu acompaniament de pian. Manase Dima (violină) Arel Pop (pian). 7, Gade: Răsăritul soarelui, cântat de corul studenților.

Lăntari români la expoziția din Praga. La expozițiunea Cehilor, ce s'a deschis zilele acestea în Praga, se află și o capelă română din România, al căreia dirigent este dl I. Negrescu. Capela constă din 9 bărbați și după cum se scrie din Praga, cântecile naționale românești, executate de ea, sunt ascultate cu multă plăcere. Cu deosebire muscalagiul N. Vasilescu face mare efect cu instrumentul lui musical, care este cu totul necunoscut în Boemia. Localul, unde cântă capela românească, este continuu impresurat de o mulțime de oameni, cari se imbulzesc ca să audă frumoșele cântece românești.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Șolri biseroșei și șolare. Maj. Sa monarcul a dăruit bisericii gr. or. române din Năgra 100 fl. — Pr. Sa episcopul Nicolae Popca a sfințit în ziua de Constantin și Elena biserica din Prigor. — Biserica gr. or. din Bucovina are să lupte cu multe pedeci; lovitura cea mai nouă i s'a dat zilele trecute, căci — după cum ne spune »Gazeta Bucovinei» — la Viena nu i s'a aprobat statutul compus de congres, ci trebuie să se facă alegeri noue pentru un congres nou, care să compună alt statut. — Catedrala din

Cernăuți se va renova în vâra acăsta, făcându-i-se totodată mai multe înfrumșetări. — Dl Gr. Gevrilescu, comerciant în București, a dăruit bisericii din Dobërlea în secuime o iconă în preț de 172 franci. — La Iași în săptămâna trecută s'a ținut serbarea punerii petrii fundamentale a seminarului Veniamin, cu mare pompă, asistând și ministrii dl general Florescu, dl G. D. Teodorescu și dl Olanescu. — Dl Dim. de Franc, directorul general al Bancei României, a pus la dispoziția fundațiunii universitare Carol I un venit de 1500 franci pe an. — Dl Evloghie Gheorghief, cunoscutul bancher din București, a dăruit »Fundațiunii universitare Carol I» frumoșă sumă de 200,000 franci în rentă română 5 la sută.

Doctori noi. Dl George Popescu la 6 iunie a fost promovat la universitatea din Cluș la gradul de doctor în științele juridice. — Dl Stefan Bonfiniu Banși, tot în ziua aceea a fost promovat la aceeaș universitate, la gradul de doctor în medicina universală.

În gimnaziul din Beiuș esamenenele verbale de maturitate s'au ținut în zilele de 2, 3 și 4 l. c. sub presiul prodirectorului Alecsiu Kunz și al canonicului-abate Paul Vela, ca reprezentant al patronatului. Din 18 candidați, 1 a cădut la esamenul scripturistic, 3 au eșit cu escelință, 3 din câte un obiect, 2 din mai multe obiecte, 1 s'a reiiat ca repetent.

Societatea »Psaltul» din Cernăuți. Comitetul »Psaltului», societatea cantorilor români din Bucovina, ales în Cernăuți la 5/17 maiu a. c., este următorul: Președinte: Grigorie Halip, profesor la șola agronomică; vicepreședinte I.: Victor Vasiloschi, ascultător la tribunal; vicepreședinte II.: A. Julinschi, lector și cantor; secretar I domnul Vasilie G. Lăzurcă Lăzăreanu, lector semin.; secretar II: domnul T. Bădăluța, cantor; cassar: domnul S. Pojoga, cantor; econom: domnul C. Ciocoi, cantor; bibliotecar: domnul M. Beuca Costinean, lector; controlor: domnul Dimitrie Cernăuțan, lector și profesor; revisori: domni C. Morariu, cooperator în Cernăuți; N. Ieremeviciu-Dubău, profesor la pedagogie, Ioan Pișlea, sculptor academic. dirigent; dl Victor Vasiloschi, ascultant la tribunal; curator: dl I. V. Pașcan, cooperator și catechet.

La școlile de stat din Caransebeș, după cum aflăm din »Foaia Diecesană», școlarii români gr. or. sânt în absolută majoritate, cu toate acestea serbătorile bisericii gr. or. nu se respectază de cătră direcțiune, ci ea sileșce pe școlarii români să mērgă la școlă și în serbătorile lor, precum s'a întemplat și în ziua de SS. Constantin și Elena. Ceea ce e mai curios, este, că atât mai mult se consideră serbătorile catolice și luterane.

C E E N O U ?

Hymen. Dl Aurel Iana, absolvent de teologie din diecesa Caransebeș, s'a logodit cu dsoara Eugenia Liuba în Maidan. — Dl Mihail Craiută, sublocotenent c. și r. de contabilitate în Cernăuți, la 9 iunie n. s'a cununat cu dsoara Elena Hacman, fiica preotului Dionisie Hacman în Vicovul-de-jos. — Dl Quintiliu Breharianu și dsoara Cornelia Pușcariu se vor cunună la 23 iunie n. în Țaga. — Dl dr. George V. Luția, prefect semiparial în Cernăuți, la 2/14 iunie își va serba cununia cu dsoara Aglaia Litviniuc, fiica dlui Ioan Litviniuc, director la șola poporală gr. or. din Cernăuți.

Șolri personale. Dl Teodor Lupia, jude r. la judecătoria cercuală din Recaș, a fost numit jude la tabla reg. din Iaurin. — Dl dr. Vasile Lucaciu a primit dela studenții universitari din București un esem-

plar din memoriul lor legat elegant; părintele Lucaciu le-a mulțămît prin o scrisoare. — *Dl Nicolae Görög*, conducător-adj. de cărți funduare la judecătoria cercuală din Vinga, s'a numit conducător de cărți funduare la judecătoria cercuală din Ciacova. — *Dl Romul Breșa*, subnotar la judecătoria cercuală din Aiud, a fost numit notar la tribunalul din Zălan. — *Dl I. Nenitescu* a dăruit 600 volume cărți didactice și literare pentru bibliotecile populare de dincoci de Carpați. — *Dl Alesandru Gera*, fost capelan în Macău, s'a numit esactor al dominiului episcopesc de Beiuș.

Monumentul lui Ion C. Brătianu. La București s'a format un comitet pentru ridicarea unui monument lui Ion Brătianu. Președinte al comitetului s'a ales dl M. Kogălniceanu. Printre persoanele cari iau inițiativa acestei opere patriotice, vom cită pe dnii D. A. Sturdza, Eug. Stătescu, N. Fleva, A. Stolojan, P. S. Aurelian; Petre Grădiștean, E. Costinescu, Vintilă Rosetti etc. Subscrierea publică se deschide pentru ridicarea unui monument în București, pentru clădirea unei capele pe mormântul seu la Florica și pentru publicarea scrierilor și discursurilor sale. Regele Carol a trimis spre acest scop dlui președinte Kogălniceanu, cu o scrisoare foarte căldurosă, 25,000 lei.

Reuniunea femeilor române din Arad. Membrii comitetului provincial indicat în nr. trecut, sânt: Ana Dogariu, Arad. Ana Petco, Arad. Sofia Popovici, Arad. Ecaterina Pagubă, Arad. Măriora Pacu, Arad. Maria Leucuța, C. Șimand. Sofia Grozda, C. Șimand. Ida Tămășdanu, Pecca. Liubița Ganea, Semic. Irina Milovan, Mândruloc. Maria Cosma, Sibiu. Ioana Bădila, Sibiu. Elena Crăciunescu, Belint. Iuliana Bocșan, Curtici. Emilia Gurban, Buteni. Iosefina Luca, T. Rékás. Iulia Lazar, Timișora. Emilia Brasai, Căcăreșu. Zeni Pap, Almaș. Ana Groza, Almaș. Natalia Halicu, Lipova. Elena Hamsea, Lipova. Sofia Beleş, Radua. Sidonia Burbaș, Craiova. Octavia Venter, Kis-Barod. Anastasia Tempea, Torac-M. Floré Moga, Robogani. Teresia Beleş, Odvoș. Iuliana Popovici, Soborșin. Maria Dorca, Șuștra. Ecaterina Crișan, Căpruța. Luisa Sida, Șiria. Elena Mera, Șiria. Elisa Copopan, Sâmbăteni. Iulia Stancu, Sâmbăteni. Maria Pap, Șoimoș. Elena Filip, Lugoșul sup. Elisaveta Pap, Pociovelisce. Alesandra Cióra, Micalaca. Lucreția Selăgian, Checica-rom. Eufemia Grădinar, Seciani. Ana Proșteanu, Lugoș. Sofia Antonescu, Lugoș. Ermina Jianu, Oravița. dr. Ilarion Pnșcariu, Sibiu. Emanuel Ungurean, Timișora. Georgiu Șandor, M. Kövesd. Toma Galetariu, Czella. Iosif Vessa, Tinca.

Societatea dōmnelor române din Bucovina, după cum aflăm din »Gazeta Bucovinei«, a și obținut întărirea statutelor sale. Scopul acestei societăți este d'a lucra pentru înaintarea culturii naționale și în special a învățământului la partea femeiescă a populațiunii din Bucovina, precum și pentru sporirea industriei de casă. Societatea va avé filiale pretotindeni. În cea din urmă adunare generală s'a completat comitetul, alegându-se presidentă dōmna Elena de Popovici, iar în comitet dnele Elena Popovici, Alma de Volcin și Sofia Zaloziacki. În locul dnei Elena de Popovici, alésă presidentă, s'a ales vicepresidentă baronesa Victoria Styrcea. Din modestele sale mijloce, societatea a votat 100 fl. pentru școle și 100 fl. pentru industria de casă.

Sfērșitul resboiului vamal. O circulară recentă a ministrului de comerț face cunoscut camerilor de comerț, că noul tarif geoeal românesc punând capăt resboiului vamal între România și Austro Ungaria și supunând produsele austro-ungare aceluiaș regim ca al celorlalte state, Austro-Ungaria va desfi-

ință din partea sa tōte măsurile eseeptionale, de cari erau lovite produsele române.

Șoiri sourte. În Craiova la 2 l. c. s'a pus cu mare solemnitate pētra fundamentală a unui teatru național polon. — *Camera României* a primit cu mare majoritate creditul de 45 milioane cerut pentru fortificațiuni. — *Statua lui Mihai Viteazul* din București, care acuma se află înaintea palatului universității, va fi mutată pe piēța Mihai-vodă. — *La Năștud* a fost în săptămāna trecută la 4 iunie o vijelie grozavă, care a umflat tōte apele și a făcut pagube fōrte mari.

Neecolōge. *Meletiu Dregheciu*, protopop emerit al Timișorii, cavaler al ordului Francisc Iosif I, a încetat din viață la 4 iunie n. în etate de 77 ani. Reposatul a fost socrul. dlui avocat și redactor al »Luminatorului« Paul Rotariu și totodată proprietar al aceluia diar. — *Cornelia Kiss*, fiica dlui dr. Demetriu Kiss, avocat în Oradea-mare, a reposat aici, la 6 l. c. în etate de 5 ani. — *Petru Solomon*, profesor la institutul preparandial gr. c. din Blaș, a murit acolo în 8 iunie, în etate de 50 ani. Decedatul a fost un profesor fōrte bun, a cărui pierdere e fōrte simțită. — *Iuliu Moldovan*, student la Academia de veterinărie din Budapesta, a reposat în Noșilac, la 27 mai, în etate de 21 ani.

OGLINDA LUMEI.

Șoiri stăine. *Impēratul Vilhelm* a dat ordin la statul-major să se redigeze istoria militară a mareașalului Moltke, ale cărui hărți au fost date în acest scop generalului Schlieffen. — *Ex-regina Natalia* se află greu bolnavă la o moșie de lângă Kiev, în urma emoțiunilor prin care a trecut în vremea din urmă; câțiva doctori renumiți au fost chemați s'o îngrijescă. — *Contesa Baloi* a scos la Berlin o broșură care a făcut mare senzație; ea susține, că pentru moralizarea societății, căsătoriile trebuie să se facă numai pe 5 ani și să se rennoiescă, decă părțile vor voi; contesa a fost scōsă din funcție și s'a oprit d'a mai merge la curte. — *Apostol Murgărit*, inspector al școlilor române din Macedonia, și dl Dimitrie Atanescu, delegat al Românilor tot acolo, au fost primiți în audiență la Constantinopole de către marele-Vizir Kiemil-pașă, cerend ca Românii din Turcia să aibă dreptul a se servi de limba română în bisericile lor. — *Dl Eduardo Calendra*, student la universitatea din Neapole, va ține acolo o conferență despre lupta națională a românilor din Ungaria și Ardeal.

Bătaie la Erusalim. Intre ortodocsii și catolicii din Erusalim s'a iscat cērtă pentru dregerea unui zid al catăței; catolicii țiceau că e datoria ortodocșilor să-l drēgă, iar aceștia că e acelor dintēiu. După cērtă a urmat bătaie generală; alergând trupele turcești să facă liniște, au slobođit glōnțe în grămadă. Locul s'a umplut îndată de morți și răniți. Ambasadorul francez din Constantinopol a adresat o notă aspră Porței, făcend-o respunđetōre de sângele vērsat și de trimiterea soldaților acolo, ce nu trebuia.

Căldndarul săptămānei.

diua sēpt.	Căldndarul vechiu	Calind. nou	Sōrele
Dumin. SS.	Părinți Ev. dela Ioan c. 17, gl. 6, a inv. 10.	res.	ap.
Duminică	2 Par. Nichifor.	14 Antonia	4 3/7 58
Luni	3 Mart. Luchian	15 Vitu	4 3/7 58
Mărti	4 Par. Mitrafon	16 Iustina	4 3/7 59
Mercuri	5 Mart. Dorotheiu	17 Rainer	4 2/7 59
Joi	6 Par. Visarion	18 Leontina	4 2 8 0
Vineri	7 Mart. Teodot	19 Gervasi	4 2 8 0
Sămbătă	8 Mart. Teodor Strat.	20 Laura	4 4 8 1

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Iosif Lang în Oradea-mare.